

ינואר 2024

נהלים לתרומת גופה לצרכי הוראה, מדע ומחקר, לחוג לאנטומיה ואנתרופולוגיה,

הפקולטה לרפואה באוניברסיטת תל אביב

הטופס מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד ומתייחס לשני המינים בצורה זהה.

הקדמה

אדם המעוניין לתרום את גופתו, לאחר פטירתו, לצרכי הוראה, מדע ומחקר, הינו בגיר מעל גיל 50, בהכרה ובדעה צלולה (שלא על ידי אפוטרופוס), בעל תעודת זהות ישראלית ואזור מגוריו במרכז הארץ בלבד (חדרה-גדרה).

המבקש ימלא טופס בקשה לפרטים ומידע לגבי אופן מילוי המסמכים, דרך הקישור

<https://med.tau.ac.il/Dedicating-to-research>

למייל יישלח טופס הקדשת הגוף למדע. על התורם להדפיסו 3 פעמים, ולמלא את כל הפרטים בטופס, ב-3 עותקים מקוריים, כולל תאריך. על התורם לחתום בפני שני עדים, לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו ושזה רצונו. העדים יאשרו באותו המעמד, בחתימת ידם על הטפסים, שהמצווה הצהיר וחתם כאמור. על העדים להיות בגירים. בני משפחה או מכרים, יכולים לשמש כאנשי קשר וגם כעדים. על סגל החוג לאנטומיה חל איסור להתערב, לחתום ו/או לעזור במילוי הטופס. ניתן לבקש לקבל את המסמכים בדואר ישראל.

החוג לאנטומיה ואנתרופולוגיה נוהג אך ורק בכפוף לנהלים שלהלן:

1. הקדשת הגופה קבילה אך ורק בהתאם לטפסים שנחתמו על ידי התורם בעודו בחיים והעדים ואושרו ע"י החוג לאנטומיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב. לא יתקבלו בקשות לתרומת גופה, בשם התורם, לאחר המוות. העתק אחד נשאר בידי התורם ומשפחתו. שני ההעתקים הנוספים ישלחו לחוג לאנטומיה, ביה"ס לרפואה, אוניברסיטת תל אביב. לאחר קבלת המסמכים בחוג, התורם יקבל מכתב תודה בדואר, המהווה אישור לקבלת טפסי התרומה (לא מונפק כרטיס לתורם). חתימה על טפסי הקדשת הגופה, משמעותה גם: אישור מטעם התורם, על הסכמתו כי החוג לאנטומיה רשאי לקבל ולהשתמש, לצרכי מדע והוראה, בכל מידע רפואי

הקיים במרפאות, בבתי החולים ובביתו, בנושא הרקע הרפואי של התורם, וזאת **רק**
לאחר הפטירה.

2. בית הספר לרפואה, החוג לאנטומיה שומר לעצמו את הזכות שלא לקבל את
התרומה בשל סיבות טכניות ובמקרים שאינם מאפשרים את השימוש לצרכי מחקר
והוראה. כגון: ניתוח שסמוך למועד הפטירה, מחלה מדבקת, תאונת דרכים,
התאבדות, נתיחה שלאחר המוות, תרומת איברים ו/או כל סיבה הנתונה לשיקולו
הבלעדי של סגל החוג לאנטומיה.
**במקרים בהם לא תתקבל התרומה שלאחר המוות, האחריות על קבורת הנפטר
תחול על המשפחה.**

3. יש לוודא כי קרוב או איש הקשר של התורם (לפי החלטתו וכפי שצוין בטופס
ההקדשה), ידע על רצונו האחרון להקדיש את גופתו לצרכי מחקר. מומלץ להצמיד
את טופס ההקדשה לתעודת הזהות או לשמור אותו במקום מרכזי בבית התורם,
ולייצע את בני המשפחה.

**בשום מצב או עניין, אין לפנות, בכתב או בטלפון או בכל צורה אחרת, לחוג
לאנטומיה ולדווח על מצב בריאותו של התורם בתקופת חייו או בסוף חייו, אלא רק
לאחר המוות.**

במקרה של רצון לבטל את הקדשת הגוף לצרכי הוראה, מדע ומחקר:
התורם רשאי לבטל צוואתו בנושא הקדשת הגוף לצרכי הוראה, מדע ומחקר, אם על
ידי ביטול במפורש באחת הצורות לעשיית צוואה (צוואה=טופס הקדשת הגוף
לאוניברסיטת תל אביב), ואם על ידי השמדת הצוואה; השמיד התורם את הצוואה,
חזקה עליו שהתכוון בכך לבטלה. העיקרון הכללי הוא כי עלינו לכבד את רצונו של
התורם, הן את רצונו לערוך צוואה והן את רצונו לבטלה. למען הסר ספק, על
התורם, בעודו בחיים, לציין בכתב ידו כי הצוואה/טופס הקדשת הגוף לצרכי
הוראה, מדע ומחקר **מבוטלת**. כתב הביטול נושא תאריך, כתוב בידו של התורם,
חתום על ידו ונשלח לאוניברסיטת תל אביב, ביה"ס לרפואה, החוג לאנטומיה.

4. **בעת פטירה**
א. במקרה שהפטירה הינה בימי שבוע העבודה (א'-ה'), יודיע הקרוב של התורם או
איש הקשר, לחוג לאנטומיה של ביה"ס לרפואה באוניברסיטת תל אביב, על פרטי
המקרה ומקום הפטירה. יש להשאיר הודעה במשיבון, בפקס או בשליחת מייל.

טל': 03-6409866, או 03-6409851, פקס: 03-6408287, מייל

ayeletmark@tauex.tau.ac.il

במידה והמשפחה, הקרוב, איש הקשר או בית החולים לא מודיעים לאוניברסיטה על הפטירה, אין לאוניברסיטת תל אביב כל אפשרות לדעת על הפטירה וכמובן איננה יכולה לקחת אחריות על אי קבלת גופת התורם בזמן, בשל חוסר ידיעה. יש לקחת בחשבון שלחוג לאנטומיה הזכות שלא לקבל את התרומה בשל סיבות השמורות לו.

ב. כאשר הפטירה בבית, ואין מענה טלפוני בחוג לאנטומיה, יש לשלוח מייל לכתובת ayeletmark@tauex.tau.ac.il גם אם זה במהלך יום עבודה רגיל ו/או בשעות אחר הצהריים, בלילה, בסופי שבוע או בערבי חג, ימי חג, או חופשה מרוכזת של האוניברסיטה. על המשפחה/איש הקשר להזמין מד"א ומשטרה (בדומה לכל הליך של פטירה בבית), בנוסף לעדכון החוג על הפטירה, ידאג קרוב המשפחה, איש קשר או האפוטרופוס, להעביר את הגופה לאחסון בקירור במקום המיועד לשימור גופות באחד ממכוני הקירור או מכון פתולוגי הקרוב למקום הפטירה (אין לחוג לאנטומיה מקום אחסון), כל זאת בהתאם לשיקולי המשפחה/איש הקשר ועל אחריותם (ללא החזר העלויות). לא ניתן לקבל גופה שלא אוחסנה בקירור ו/או אחרי 72 שעות מהפטירה. המשפחה/איש הקשר יידרשו להעביר את כל המסמכים המקוריים ממד"א והמשטרה לחוג לאנטומיה.

אוניברסיטת תל אביב והחוג לאנטומיה אינם מקיימים תורנויות טלפוניות 24/7 לקבלת הודעות או לקיחה והעברת הגופה.

ג. כאשר הפטירה בבית החולים, יודיע הקרוב לאחראים בבית החולים על הקדשת הגופה לצרכי מדע לביה"ס לרפואה של אוניברסיטת תל אביב, וישאיר את הגופה בבית החולים עד שתימסר ההודעה המתאימה לחוג לאנטומיה (ראה סעיף 4 א' + ב'). במידה ואין הסכמה במשפחת התורם, למסירת הגופה לצרכי הוראה, מדע ומחקר, אוניברסיטת תל אביב איננה צד, ולא מנהלת הליכים משפטיים על אי קיום רצון התורם. התנגדות המשפחה למסירת הגופה לאוניברסיטה, איננה יכולה להיות עילה לתביעה נגד האוניברסיטה, על אי קבלת התרומה.

5. עם קבלת ההודעה על הפטירה, ורק לאחר אישור האוניברסיטה לקבלת התרומה, ידאג החוג לאנטומיה להעברת הגופה, על ידי אמבולנס מטעם האוניברסיטה, בהתאם ללוח הזמנים של חברת האמבולנסים. במקרה של העברת

הגופה על ידי המשפחה, באמבולנס פרטי או של מד"א, **אין החזר כספי על התשלום לאמבולנס או התשלום על האחסון.**

6. הגופה תועבר לרשות האוניברסיטה בצירוף רישיון קבורה המקורי, במידה והפטירה התרחשה בבית חולים. במידה והפטירה התרחשה בבית, על איש הקשר, קרוב משפחה או אפוטרופוס, להעביר לחוג לאנטומיה את "הודעת הפטירה" בארבעה העתקים מקוריים, את הדו"ח הרפואי, טופס הכרזה על מוות בידי פראמדיק ואישור שחרור מהמשטרה (על כל המסמכים להיות מקוריים).

החוג לאנטומיה לא יקבל גופת תורם, ללא הניירת הנדרשת.

בכל שלב, החל מקבלת ההודעה על פטירת התורם, אוניברסיטת תל אביב רשאית לדחות, לסרב ולהחזיר את גופת התורם, משיקולים השמורים אך ורק לה, ואין למשפחה אפשרות לערער (ראה/י סעיף 2)

*לבעלי תעודה לתרומת איברים "אדי": משפחת התורם תבחר בין תרומת איברים לבין תרומת הגוף לצרכי הוראה, מדע ומחקר; תרומת איברים הינה להצלת חיים מידית. תרומת הגוף לצרכי הוראה, מדע ומחקר הינה להצלת חיים עתידית. אוניברסיטת תל אביב איננה מתערבת בהחלטת המשפחה, שלאחר הפטירה, במידה וירצו לתרום איברים ("אדי"), גם אם ברשותה נמצאים טפסי הקדשת הגופה לאוניברסיטת תל אביב, של התורם. אוניברסיטת תל אביב לא מקבלת חלקי איברים ו/או גופה שלאחר תרומת האיברים.

7. קרוב משפחה המעוניין לקבל **תעודת פטירה**, יפנה כחודש לאחר הפטירה למשרד הפנים הקרוב למקום מגוריו, בבקשה להוצאת "**תעודת פטירה**". פרטים נוספים ניתן לקבל במוקד משרד הפנים טל: 3450 * או 12223450 / 02-6294666 plba.gov.il

החוג לאנטומיה איננו מורשה לקבל "**תעודת פטירה**". כמו כן אינו מוסמך לתת ייעוץ בנושא מנהגי האבלות, שלאחר מוות ותרומת הגוף לצרכי המדע.

עם סיום המחקר והלימוד על גופת התורם:

8. כל הקדשה של תרומה הינה **עד 3 שנים או לצמיתות.**

בסיום המחקר, גופת התורם מועברת לקבורה, בידיעת המשפחה או ללא ידיעתה, בהתאם להחלטת התורם והמשפחה, לפי החלוקה הבאה:

א. הקדיש התורם את גופתו **לצמיתות**, רשאי החוג לאנטומיה לשמור את הגופה או חלקים ממנה, בהתאם לצרכיו. יחליט החוג לאנטומיה לקבור את הגופה, או חלקים ממנה, תובא הגופה או חלקים ממנה, על ידי אמבולנס מטעם האוניברסיטה, לקבורה לפי דיני העדה הדתית שעמה נמנה התורם, **ללא מסירת הודעה למשפחה על כך**, וזאת על מנת לכבד את רצונו של התורם שלא להטריד את משפחתו לאחר המוות, בכל ענייני הקבורה.

ב. הקדיש התורם את גופתו **לעד 3 שנים**, עם תום המחקר על גופת התורם, יודיע החוג לאנטומיה טלפונית או בכתב, לפי הפרטים שנמסרו לו בעת פטירת התורם לקרובי המשפחה (נציג מדרגה ראשונה ו/או לאיש הקשר המצוין בטופס הקדשת הגוף), על אפשרות להעברת גופת התורם לקבורה. במידה ולא התקבלה הודעת המשפחה על מועד הקבורה הרצוי להם, תוך 30 יום מהודעת החוג, ישלח החוג הודעה נוספת בדואר. אם לא התקבלה תשובה תוך 30 יום נוספים, רשאי החוג לערוך את הקבורה בהתאם לצרכיו ושיקול דעתו, ללא קבלת ההסכמה מהמשפחה, ובהתאם לנהלי הקבורה בארץ.

ג. התנגדות של קרוב משפחה (מדרגה ראשונה או איש קשר רשום, שמונה על ידי התורם), לסעיף 8' או ב' הנ"ל, צריכה לבוא בכתב שישלח לחוג לאנטומיה, ביה"ס לרפואה באוניברסיטת תל אביב, לפחות חודש לפני תום שנה מהפטירה ומיום מסירת הגופה לצרכי מחקר לאוניברסיטת תל אביב. החוג לאנטומיה שומר לעצמו את הזכות להיענות בחיוב או בשלילה לפנייה הזאת ולהחליט למלא את בקשת התורם עצמו, כפי שבאה לידי ביטוי בטופס הקדשת הגופה על שמו. בקשה להעברת הגופה לקבורה לפני סיום המחקר, כמוה כמי שלא מילא את בקשת התורם להקדשת הגופה לצרכי מחקר והוראה!

9. הודיעה המשפחה בכתב או טלפונית, על מועד הקבורה הרצוי לה, ובתיאום ואישור מטעם החוג, ידאג החוג לסידורי הקבורה, הכוללים אך ורק את העניינים המנהליים – תיאום עם חברת קדישא, העברת הגופה (לא בארון) על ידי אמבולנס מטעם האוניברסיטה, לבית העלמין, בצירוף טופס "רישיון קבורה", ביום ובזמן שנקבע עם המשפחה.

---

10. הקבורה תיערך בבית העלמין בהתאם למקום המגורים האחרון של הנפטר, בהתאם לתקנון הקבורה הנהוג בארץ והמכוסים על ידי ביטוח לאומי, ללא יכולת התערבות החוג לאנטומיה. הליכי הקבורה וכל הכרוך בהם, כולל מיקום חלקת הקבר, נתונים בלעדית לחברה קדישא, ואין לאוניברסיטה אפשרות לדעת מראש את מיקום החלקה.

הקבורה מתבצעת ללא ארון, אלא אם המשפחה רוכשת ארון קבורה, על חשבונה ומתאמת את אופן הקבורה, עם האחראים בבית העלמין בו תתקיים הקבורה. **לאוניברסיטת תל אביב ולחוג לאנטומיה אין שליטה ו/או בקרה/פיקוח על הליך טקס הקבורה**. במידה והמשפחה מבקשת להקים מצבה על קבר התורם, **תדאג המשפחה על חשבונה, לשלם את התשלומים המתבקשים להקמת המצבה** לחברה המקימה מצבות ו/או לחברה קדישא, כגון רישיון למצבה וכד' וכן את הזמנת המצבה והתשלום עבור המצבה עצמה. בכל מצב או מקרה, אוניברסיטת תל אביב איננה מממנת הקמת מצבה ואין ביכולתה להתערב בנושא.

11. במידה ומשפחת הנפטר מעוניינת לקבור בבית עלמין פרטי/חילוני או להעביר הגופה לשריפה, וזאת שלא על ידי חברה קדישא, שלא מכוסה בנהלי הביטוח הלאומי – ו/או לקבל חלקת קבר שלא כפי שיינתן על ידי חברה קדישא, תדאג המשפחה לסדר את נושא השריפה ו/או לקנות את החלקה המבוקשת על חשבונה, כולל כל ההוצאות של הקבורה שנגרמו בשל השינוי, שיחולו על המשפחה בלבד. **כל אדם/או משפחה יכולים לקנות חלקת קבר בעודו בחיים/או לאחר המוות.**

12. הקבורה תיערך על ידי "גוף מוכר" – פירושו חברה קדישא ו/או כל חבר אנשים שהוסמך על ידי משרד הבריאות לעניין תקנות אלה, כמוסמך לטפל בקבורת מתים, אשר לאחר טקס הקבורה, יצינו את מקום הקבר על ידי סימון כפי שנהוג על ידם. **החוג לאנטומיה של ביה"ס לרפואה באוניברסיטת תל אביב איננו אחראי למיקום הקבר, להקמת מצבה, בכל מקרה של העברת גופת תורם לקבורה בכל בית עלמין קיים, גם במקרה שהקבורה נעשית ללא קרובי משפחה.** קבורת שרידי התורם נעשית אך ורק על מנת לשמור על כבוד המת, על פי דתו ומנהגו.

13. ביה"ס לרפואה איננו אחראי על כל נזק הנגרם לשלמות הגופה, אם בזמן קבלתה, או בעת העברת הגופה ממקום למקום, בוודאי שלא, בעת השהות וההוראה במעבדה.

---

14. ביה"ס לרפואה איננו אחראי על איחור בעת קבלה או מסירת הגופה, הנגרמים בשל תקלות טכניות של האמבולנס, או עקב בעיות של זמני קבורה בעת טקס הקבורה הנקבעים בבית העלמין, על ידי חברה קדישא או כל גוף אחר, או לכל עניין שאינו תלוי באחריות הישירה של החוג.

15. ביה"ס לרפואה איננו מאפשר ביקור במעבדה, קיום טקסי זיכרון לזכר התורם בזמן העברת הגופה לאוניברסיטה או באוניברסיטה.

16. אוניברסיטת תל אביב לא מקיימת טקס או הספד, לזכר הנפטר, עם קבלת הגופה ובזמן שהות הגופה ברשות האוניברסיטה. למען הסר ספק, משפחת התורם איננה רשאית לבקר, לראות, לערוך טקס זיכרון, או לבדוק את הגופה של התורם, לאחר שהועברה לרשות החוג לאנטומיה של ביה"ס לרפואה באוניברסיטת תל אביב ובמשך כל זמן שהיה של הגופה ברשות האוניברסיטה.

17. במקרה שפטירת תורם תהיה מחוץ לגבולות הארץ, אוניברסיטת תל אביב, הפקולטה לרפואה איננה אחראית להעברת הגופה מחו"ל, אלא רק מנמלי הארץ (אווירי או ימי), בתלוי במצב הגופה לאחר העברה, ורק לאחר שסודרו ושולמו כל ענייני הניירת ושחרור הגופה מהמכס.

18. ביה"ס לרפואה איננו אחראי לתביעה לקבלת פרטי רכוש אישיים, שהיו על גופת הנפטר בעת קבלת הגופה לידיו, אלא אם יתקבלו ויאושרו על ידי הטכנאי שקיבל את התורם ונמסרה הודעה למשפחה.

הכשרת רופאים וחוקרים בביה"ס לרפואה בנויה, במידה רבה, על הידע הנצבר מהלימוד על גופות התורמים. סגל החוג לאנטומיה בביה"ס לרפואה, הסטודנטים והחוקרים, מתייחסים לתורמים ולמשפחותיהם, בחרדת קודש ומוקירים את ערך תרומתם.

החוג לאנטומיה ואנתרופולוגיה מודה על שיתוף הפעולה והרצון לתרום למען קידום המדע, המחקר, הרפואה וההוראה בישראל ומאחל אריכות ימים בבריאות איתנה.